

ПРОГРАМА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

За специалности от:

– Филологическия факултет:

Българска филология, Славистика, Балканистика, Български език и история, Български език и новогръцки език, Руска филология, Български език и руски език, Български език и италиански език, Български език и турски език, Български език и китайски език, Български език и корейски език;

– други факултети:

Философия, Етнология, Социална антропология, Социология и науки за човека, Социология на правото, икономиката и иновациите;

Международни икономически отношения, Макроикономика, Маркетинг, Стопанско управление, Финанси, Счетоводство, Публична администрация;

Химия, Компютърна химия, Медицинска химия, Химия с маркетинг, Анализ и контрол;

Инженерна физика, Телекомуникационни и информационни системи, Телекомуникации с мениджмънт, Телематика, Индустриална физика с иновативен мениджмънт, Физика и астрономия, Физика и математика;

Специална педагогика, Социална педагогика, Педагогика, Психология, Социални дейности, Начална училищна педагогика и чужд език, Начална училищна педагогика, Предучилищна педагогика и чужд език, Предучилищна и начална училищна педагогика, Педагогика на обучението по бит и технологии;

Право;

Математика; Информатика; Математика и информатика; Бизнес информационни технологии; Софтуерни технологии и дизайн; Приложна математика; Бизнес математика; Информационни технологии, математика и образователен мениджмънт.

Форма и продължителност: писмена, 4 часа.

Целта на изпита по български език е да се проверят познанията на кандидат-студентите върху правописната, пунктуационната и граматическата норма на съвременния български език, да се оценят уменията им за изграждане на текст.

Всеки изпитен вариант съдържа четири задачи. Първата е тест върху правописа на отделни думи. Задачата съдържа три колони с по 20 думи във всяка (общо 60), някои от които са изписани погрешно. Кандидат-студентите трябва да подчертаят с една права линия само верните от тях. Втората задача включва изречения, в които са допуснати правописни и граматически грешки при изписването на думите, при употреба на главна и малка буква, на пълен и кратък член, на задължителни падежни форми при местоименията, на бройни форми за множествено число при съществителните от м.р. и т.н. Изреченията се преписват, като се отстраняват правописните и граматическите грешки. Третата задача е пунктуационна. Текстът се преписва, като се поставят пропуснатите препинателни знаци, без да се променят границите на изреченията. Четвъртата задача изисква да се напише текст в рамките на 2 – 3 страници по дадена тема с най-обща морално-етична, социалнополитическа или културологична проблематика. Тя не е пряко свързана с изучавания в училище литературен материал, а по-скоро отразява общата култура на кандидатите.

Задачите изискват спазване на нормите на съвременния български книжовен език, регламентирани от „Официален правописен речник на българския език“ (София, изд. „Просвета“, 2012 г.). Изпитът включва учебно съдържание, заложено в програмите и учебниците по български език за IV – X клас на СОУ. За подготовка могат да се използват тестовете от поредицата „Езикова култура“, включваща разсекретени варианти на кандидат-студентските изпити по български език в ПУ „Паисий Хилендарски“, както и справочникът „Правопис и пунктуация на българския език. Основни правила“, Издателство „Просвета“, София, 2011 г.

Примерен вариант на кандидат-студентския изпит по български език

Зад. 1. Подчертайте с права линия вярно изписаните думи и словосъчетания.

1. тряснати	12. осиротели	23. кентавар
2. опаковъчен	13. находка	24. омаловажен
3. плагиатство	14. превърженици	25. няколкоминутен
4. менует	15. изстребител	26. фюерверки
5. уразмерявам	16. технологии	27. съкровенно
6. двумилионен	17. наум	28. корумпиран
7. ешафод	18. шестседмичен	29. тахан-халва
8. принебрегнат	19. егзалтация	30. речитатив
9. спазъм	20. накълцвам	31. замръзен
10. ще изгъчат	21. мъждукащ	32. нечуваш
11. невъзтановим	22. обезпокоен	33. недовлякал
34. съоражение	43. излезла	52. безпирен
35. знахарят	44. одебелявам	53. хайделбергски

36. навръзвам	45. изкорубен	54. развети
37. приюм	46. поминък	55. облог
38. стажант-фармацевт	47. римо-католически	56. мънистен
39. горноджумайски	48. тротоар	57. обзет
40. възкръстнал	49. израстнал	58. епруведка
41. симбиоза	50. неможейки	59. акомулирам
42. женственост	51. пълнителът	60. арфистка

Зад. 2. Препишете изреченията, като отстраните допуснатите граматически и правописни грешки.

Във яворовата поезия в същност доменират два напълно обособени образи на любовта – располовени и като че не пронцаеми. Прослуваните „две души“ на Яворов обичат по два съвсем различни начини. Едната душа е остремена по-ривно на горе, към някакво не земно, ангелско същество. Тя търси причисване във накакъв бесплътен обект, чрез напълно плътоническо чувство, което има смисъл повече на нравствен катарзиз, отколкото на реално любовно изживяване. Другата душа е остремена надолу. Тя е падаща, греховна. Любимата е зовяща „знойна плът“, искушаваща и греховна, плътски активна. Любовното чувство е не просто плътско, но и позорно, изживява се като нравствено падение и пристъпление. Първото възприятие на любовта среща в най-чист вид във лирическият цикал, свързан със Мина. Второто – в „Царици на нощта“, „Чудовище“, „Стон“ и др. Първата душа на Яворов обича християнски, втората – езически. Не е случайно, че първия лирически вид на любовта у Яворов има почти религозен характер, любовта е изживявана чрез християнски обрядни категории, любимата е видяна като мадона, ангел, серафим. Второто възприятие е стилизирано в духа на езическата античност, волно-чувствено, с характерният за епохата интерес към залезно-декаденския разгул на древния Рим.

Би могло да се каже, че житейския трагизъм на Яворов произтича от неспособността му да съдени полярно разложениите в неговата поезия любовни същности. Но тази полярност и двойственост във възприятието на любовта е свидетелство за реалния му жизнен драматизъм и трагизъм.

Зад. 3. Препишете текста. Поставете пропуснатите препинателни знаци, без да променят границите на изреченията и абзаците.

Случи се из пътя тъй че на едно-две места Нейчо можа да се прехвърли от една каруца на друга и току-речи без да върви можа да стигне до мястото гдето от шосето се отделяше пътят за тяхното село. Като остана сам той се спря и се замисли по баира ли да мине или по дола. Все валеше сняг наоколо беше пусто тихо. И докато уж беше спокоен отведнъж пак го обзе страх. Да мине по баира вълкът може да е там. Ако тръгне из дола мястото е глухо затулено да му се случи нещо никой няма да го види да вика никой не ще го чуе. Той реши да върви през баира.

Миг след миг крачка след крачка страхът му растеше. Спомни си че на Сираковата мелница един селянин беше правял че също като него една сутрин срещнал вълк а следобед като се върнал намерил го че лежи на същото място сложи глава на предните си крака като куче. Човекът бил с кон позаобиколил вълкът не се помръднал. Гледал го само и въртял очите си след него тъй че се виждало и червеното изпод клепачите му. Да седи тъй ще мина и аз мислеше си Нейчо ами ако стане. Над полето се спущаше мъгла всеки бурен всяко черно петно се струваше на Нейчо че се движи че е вълк. Спря се и не се решаваше да направи ни крачка напред. Поозърна се насам-нататък и като подгонен от нещо върна се и пое сега пък пътя към дола.

По шосето задрънка каруца и зарадван Нейчо се обърна каруцата спря пак там гдето пътят се разделя. Слезе един човек и тръгна насам а каруцата продължи пътя си по шосето. Един човек идеше сред снега към Нейчо висок едър с бял нов кожух с нови навои. Крачеше широко подпираше се някак изотдалеч с тоягата си като владика. Като дойде по-близо и видя големите му мустаци и червеното му лице Нейчо позна че е Костадин от тяхното село. Той беше заможен човек ходеше на лов.

Нейчо какво правиш тука викна му той с гърлестия си глас. Какво стърчиш като лалугер.

Не знам отде да мина по дола ли или по баира рече Нейчо и усети че гласът му беше се позасякъл.

Зад. 4. Напишете текст около две страници на тема: „Смелостта да бъдем различни“.

Всеки изпитен вариант включва само една тема в четвъртата задача.